

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžo/48/2013
Identifikačné číslo spisu:	4012201060
Dátum vydania rozhodnutia:	12.08.2014
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:4012201060.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci žalobcu : T., nar.: XX.XX.XXXX, bytom J., proti žalovanému : Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny so sídlom ul. Špitálska č. 8, 812 67 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 4. júna 2013 č.k. 11S/109/2012-83, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 4. júna 2013 č.k. 11S/109/2012-83 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. AA/2012/18683-OPHN z 28.11.2012 v spojení s rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nitre č. NR2012/74256/5 z 18.10.2012 r u š í a vec vracia žalovanému na ďalšie konanie.

Žalobcovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

A)

1. Rozhodnutím č. AA/2012/18683-OPHN z 28. novembra 2012 (č.l. 42) žalovaný ako príslušný odvolací orgán v zmysle § 58 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej na účely rozsudku len „Správny poriadok“) a zákona č. 453/2003 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v znení neskorších predpisov v zmysle § 22 písm. b) zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej na účely rozsudku len „zák. č. 599/2003 Z. z.“) a podľa § 59 ods. 2 Správneho poriadku zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nitre č. NR2012/74256/5 zo dňa 18.10.2012 (ďalej na účely rozsudku len „prvostupňové rozhodnutie“).

Podľa § 58 ods. 1 Správneho poriadku platí, že ak osobitný zákon neustanovuje inak, odvolacím orgánom je správny orgán najbližšieho vyššieho stupňa nadriadený správnomu orgánu, ktorý napadnuté

rozhodnutie vydal.

Podľa § 59 ods. 2 Správneho poriadku platí, že ak sú pre to dôvody, odvolací orgán rozhodnutie zmení alebo zruší, inak odvolanie zamietne a rozhodnutie potvrdí.

Podľa § 22 písm. b) zák. č. 599/2003 Z.z. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len "ústredie") vykonáva v druhom stupni štátnu správu vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni koná a rozhoduje úrad.

2. Uvedeným prvostupňovým rozhodnutím podľa § 2, § 9 zák. č. 599/2003 Z. z. a zák. č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bolo rozhodnuté, že žalobca sa nepovažuje za občana v hmotnej núdzi, nespĺňa nárok na pomoc v hmotnej núdzi a nepriznáva sa mu dávka a príspevky.

Podľa § 2 zák. č. 599/2003 Z.z. hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum 1) a občan a fyzické osoby, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Podľa § 9 ods. 1 zák. č. 599/2003 Z.z. platí, že ak si občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, neuplatnia svoje zákonné nároky, ktorými si môžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi, nepovažujú sa za občanov v hmotnej núdzi.

3. Svoje rozhodnutie žalovaný odôvodnil skutočnosťou, že žalobca sa nepovažuje za občana v hmotnej núdzi, pretože si neuplatnil svoje zákonné nároky, nepodal žiadosť na miestne príslušnom pracovisku Sociálnej poisťovne o dávku v nezamestnanosti, hoci bol na túto skutočnosť upozornený pri podávaní žiadosti, ako aj vo výzve zaslanej úradom.

II.

Konanie na prvostupňovom správnom súde

4. Proti uvedenému rozhodnutiu podal žalobca podrobnú žalobu z 10.12.2012 na Krajský súd v Nitre.

5. Krajský súd v Nitre ako prvostupňový súd preskúmal žalobou napadnuté rozhodnutie v rozsahu uvedených dôvodov, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, na pojednávaní a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, a preto ju podľa § 250j ods. 1 O.s.p. zamietol.

6. S poukazom na citované ustanovenia § 247 ods. 2 O.s.p., § 2, § 5 ods. 1, § 8 ods. 1, § 9 ods. 1 a 2, § 25 ods. 1 a 2 zák. č. 599/2003 Z.z. krajský súd konštatoval, že na rozdiel od argumentácie žalobcu skutkový stav v danej veci nie je sporný.

Predovšetkým krajský súd zistil, že 28.09.2012 si žalobca podal žiadosť o pomoc v hmotnej núdzi, ku ktorej doložil potvrdenie o trvalom pobyte, čestné vyhlásenie o majetkových pomeroch, súhlas so spracovaním osobných údajov, potvrdenie o evidencii na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny so sídlom v Nitre zo dňa 20.08.2012, z ktorého vyplýva, že žalobca je vedený v evidencii od 02.06.2011 (fotokópia rozhodnutia z 28.06.2011) a evidencia trvá. Ďalej žalobca predložil potvrdenie o štúdiu na SPU v Nitre z 11.09.2012 o predpoklade termínu ukončenia štúdia máj 2013, rozsudok Okresného súdu Nitra č.k. 12C/95/2006-49 z 12.03.2007 o zvýšení výživného na žalobcu ako navrhovateľa.

7. Prípisom zo dňa 04.10.2012 bol žalobca vyzvaný prvostupňovým správnym orgánom na predloženie potvrdenia o uplatnení dávky v nezamestnanosti v Sociálnej poisťovni Nitra, nakoľko tento doklad nepripojil k podanej žiadosti o pomoc v hmotnej núdzi s poučením o následkoch jeho nepredloženia.

Žalobca sa dňa 15.10.2012 osobne dostavil na správny orgán a pripojil „čestné vyhlásenie“, že nemá nárok na dávku v nezamestnanosti. V uvedený deň ho správny orgán poučil o zákonných podmienkach a spísal úradný záznam, ktorý žalobca podpísal.

8. Ďalej krajský súd dospel k záveru, že žalovaný správny orgán riadne odôvodnil svoje rozhodnutie v ústavnom a zákonom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci (napríklad v súlade s nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 241/07, I. ÚS 342/2010 a iné).

V súvislosti s uvedeným krajský súd zdôraznil, že z ust. § 2 zák. č. 599/2003 Z. z. vyplýva, čo zákonodarca považuje za hmotnú núdzu a kedy takýto stav nastáva u občana. Taktiež z citovaného zákona vyplýva, akými dôkaznými prostriedkami (listinný dôkaz, rozhodnutia a podobne) je občan stav hmotnej núdze povinný preukázať.

9. Najmä z ust. § 9 ods. 2 zák. č. 599/2003 Z.z. krajskému súdu vyplýva, že občan, ktorý si podal žiadosť o priznanie dávky alebo príspevku podľa zákona o pomoci v hmotnej núdzi, je povinný uplatniť si svoje zákonné nároky, ktoré predchádzajú podaniu žiadosti podľa zák. č. 599/2003 Z.z. a ktorými si môže zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi.

V čase posudzovania žiadosti žalobcu preto nie je sporné, že žalobca bol evidovaný na úrade práce sociálnych vecí a rodiny ako uchádzač o zamestnanie, avšak nepredložil rozhodnutie (alebo potvrdenie) tohto správneho orgánu o tom, či poberá dávku v nezamestnanosti, resp. či má nárok na túto dávku, v akej výške a ak nie, z akého dôvodu, keďže k žiadosti pripojil i potvrdenie o tom, že externe študuje na vysokej škole a že mu je priznané i výživné od povinnej osoby.

10. Hoci na výzvu správneho orgánu žalobca predložil čestné prehlásenie z 15.10.2010 o tom, že „nesplňa podmienky na priznanie nároku v nezamestnanosti a že nemá nárok na dávku v nezamestnanosti, toto krajský súd vyhodnotil ako jeho súkromný právny záver o tom, či splňa podmienky na dávku v nezamestnanosti podľa § 104 a nasl. zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení.

V súvislosti s uvedeným krajský súd vyslovil právny názor, že žalobca si nemôže urobiť sám právny záver o tom, či má nárok na dávku v nezamestnanosti a nahrádzať tak rozhodovaciu činnosť správneho orgánu, ktorému štát zveril právomoc rozhodovať o takomto nároku. Navyše čestné vyhlásenie sa môže týkať len skutkových otázok žiadateľa, napríklad vyhlásenia o jeho majetkových pomeroch, avšak nikdy nie právnych otázok, akými je posúdenie, či má nárok alebo nemá nárok na dávku v nezamestnanosti.

11. Žalobcom citovaným odkazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako i rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky venoval krajský súd pozornosť, avšak takúto formu obrany vyhodnotil ako prezentovanie niektorých právnych záverov, ktoré sú absolútne neaplikovateľné na prejednávanú vec.

Naopak dôkazným bremenom žalobcu bolo preukázať, že jeho nárok má prvky niektorého z uvedených rozsudkov.

12. Vo vzťahu k námietke, že nebol vyzvaný správnymi orgánmi, aby sa oboznámil s podklady pred vydaním rozhodnutia, krajský súd odkázal na ust. § 25 ods. 2 zák. č. 599/2003 Z. z., ktorý aplikáciu ust. § 18 ods. 3 a § 33 ods. 2 Správneho poriadku vylučuje z konania o posúdení hmotnej núdze, zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi.

13. Z týchto dôvodov bolo podľa krajského súdu potrebné rozhodnúť tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozsudku a žalobu podľa § 250j ods. 1 O.s.p. zamietnuť. Žalovaný správny orgán sa logicky a vecne správne vypořiadal s námietkami žalobcu a súd nezistil také vady konania, na ktoré by podľa § 250i ods. 3 O.s.p. musel prihliadnuť.

III.

Odvolanie žalobcu/stanoviská

A)

14. Vo včas podanom a početne rozsiahlom odvolaní zo dňa 12.09.2013 (č.l. 94) proti rozsudku prvostupňového súdu žalobca vytýkal krajskému súdu, že rozsudok je nezákonný, postupom súdu mu odňal možnosť konať pred súdom vrátane práva na spravodlivý proces, odôvodnenie napadnutého rozsudku (rozhodnutia) je zmätočné, nejasné a mútne a v rozpore s § 157 ods. 2 O.s.p.

15. Následne odvolací súd predkladá sumár odvolacích dôvodov rozpísaných na 13 stranách odvolania rozdelených žalobcom do 5 častí.

Žalobca najmä poukázal, že :

- krajský súd sa nevysporiadal s námietkou o odmietnutí aplikácie čl. 41 ods. 2 písm. a) Charty základných práv Európskej únie, ktorá zakotvuje komunitárne právo na dobrú správu vecí verejných (1. časť),

- krajský súd sa nezaoberal tým, či sa žalobca nachádzal v stave hmotnej núdze, na podporu čoho citoval rozsudky ESĽP *Stec* a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, *Andrejeva* proti Lotyšsku, *Moskal* proti Poľsku (2. časť),

- krajský súd vôbec neakceptoval právo žalobcu na spravodlivý proces a jeho právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia (obe čl. 6 ods. 1 Dohovoru) a zaoberal sa iba s vyjadrením žalovaného a vyjadrenie žalobcu vôbec nebral do úvahy; taktiež nezohľadnil právne závery vyslovené prostredníctvom rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 9Sžso/31/2011 z 29.03.2012 (3. časť),

- krajský súd pri svojom rozhodovaní (aplikácia § 2, § 5 ods. 1, § 8 ods. 1, § 9 ods. 1 a 2, § 25 ods. 1 a 2 zák. č. 599/2003 Z.z., čl. 2 ods. 2 ústavy, § 46 zák. č. 71/1967 Zb. a zákona č. 461/2003 Z.z.) nevykladal ústavne súladne - komfortne uvedené zákony; a to najmä vo vzťahu k § 9 ods. 2 zák. č. 599/2003 Z.z. (4. časť),

o nakoľko najmä z § 9 ods. 2 zák. č. 599/2003 Z. z. vôbec nevyplýva a nie je v nej výslovne uvedená žiadna povinnosť, ale naopak toto zákonné ustanovenie definuje a taxatívne vypočítava, čo má zákonodarca na mysli pod zákonnými nárokmi podľa odseku 1,

o v tomto ustanovení je jasne a zrozumiteľne ustanovené, že občan v hmotnej núdzi si má uplatniť zákonný nárok iba v prípade ak si s ním môže pomôcť v hmotnej núdzi,

o výkladovo pojem „nárok v zmysle výkladového slovníku slovenského jazyka znamená: „oprávnená požiadavka, oprávnenie, právo“,

o názor krajského súdu vedie k absurdnému záveru, aby žalobca žiadal o všetky zákonné nároky uvedené v tomto ustanovení, hoci žalobca podľa príslušných zákonov na nemá nárok,

- napriek zásade rovnosti zbrani krajský súd nezaslal žalobcovi kópiu administratívneho spisu žalovaného a s tým on nemal možnosť sa v tomto súdnom konaní vyargumentovať ku všetkým skutočnostiam tvoriacich podklad súdneho rozhodnutia (5. časť).

16. Záverom žalobca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. K otázke priznania náhrady trov konania sa žalobca v závere odvolania nevyjadril.

B)

17. Z vyjadrenia žalovaného zo dňa 26.09.20123 [odvolací súd sa domnieva, že žalovaný na čl. 108 mal na mysli rok 2013] vyplýva, že sa plne stotožňuje so svojim rozhodnutím z 28.11.2012, vyjadrením k žalobe z 25.02.2013 a 08.02.2013, ako aj s výrokom a s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu.

Odvolanie žalobcu obsahuje len všeobecné známe skutočnosti, ktoré boli známe krajskému súdu a žalovanému zo žaloby.

18. Ďalej žalovaný vyslovil zásadný nesúhlas s tvrdením žalobcu, že odôvodnenie rozsudku je v rozpore s § 157 ods. 2 O.s.p., resp. že je dokonca nepresvedčivé a nezákonné.

Naopak, podľa žalovaného odôvodnenie rozsudku obsahuje dostatok dôvodov a sú uvedené zrozumiteľne.

19. Pokiaľ žalobca poukazuje na nesplnenie procesných požiadaviek pre vedenie správneho konania, krajský súd podľa žalovaného správne poukázal na § 25 ods. 2 zák. č. 599/2003 Z. z., ktorý ustanovuje limity pre aplikáciu Správneho poriadku v konaní.

20. Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaný navrhol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby podľa § 219 O.s.p. potvrdil rozsudok krajského súdu ako vecne správny.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 v spojení s § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku tiež „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250ja ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, a preto postupom podľa § 220 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok krajského súdu zmenil tak, že z dôvodu uvedenom v § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. napadnuté rozhodnutie žalovaného spolu s prvostupňovým rozhodnutím podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. zrušil a vrátil mu späť na ďalšie konanie v zmysle nasledujúcich záverov.

22. Na prvom mieste Najvyšší súd zdôrazňuje, že predmetom odvolacieho súdneho konania je rozsudok krajského súdu o zamietnutí žaloby, preto ako súd odvolací primárne v medziach odvolania (viď § 212 ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj súdne konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania preskúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami žalobcu, a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného.

23. V takto určenom rámci prieskumu a po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä splnenia podmienok konania a okruhu účastníkov) sa Najvyšší súd sčasti nestotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil zo zistení uvedených žalovaným správnym orgánom a ktoré sú obsiahnuté v administratívnom spise. Na druhej strane podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného, je právna otázka, či výklad pojmu „zákonné nároky“ zakotvený zákonodarcom v ustanovení § 9 zák. č. 599/2003 Z. z. a vykonaný krajským súdom spĺňa ústavné medzinárodnoprávne kritéria na spravodlivý výkon súdnej ochrany žalobcu.

Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

24. Súčasne Najvyšší súd zdôrazňuje, že predmetom súdneho prieskumu je rozhodnutie žalovaného napadnuté žalobcom, a preto odvolaciemu súdu neprislúcha takto vymedzený rámec prieskumu rozšíriť aj na iné rozhodnutia (s výnimkou zachovania konštantnej judikatúry), hoci s prv menovaným by mohli byť tesne zviazané nielen dôsledkami ale aj účastníkmi.

25. Žalobca svoje odvolanie oprel o viacero námietok. Za účelom riadneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia sa musí Najvyšší súd primárne vysporiadať s námietkami, ktoré žalobca využil na spochybnenie zákonnosti názorov krajského súdu pri aplikácii príslušných právnych noriem použitých k vysloveniu napadnutého rozhodnutia.

Až po prípadnom vyslovení ich nedôvodnosti odvolacím súdom vzniká právo žalobcovi na prieskum zákonnosti ďalších námietok, resp. samotného rozhodnutia (meritórne námietky).

1) K pojmu nárok:

26. Žalobca s využitím bohatej argumentácie (časť 4. odvolania bola stručne zhrnutá v bode č. 15) brojil proti výkladu dotknutých ustanovení § 9 zák. č. 599/2003 Z. z., ktoré krajský súd vykonal najmä nasledovným textom:

„a jednoznačne z ustanovenia § 9 ods. 2 citovaného zákona vyplýva, že občan, ktorý si podal žiadosť o priznanie dávky alebo príspevku podľa zákona o pomoci v hmotnej núdzi, je povinný uplatniť si svoje zákonné nároky ...“.

Najvyšší súd musí prisvedčiť argumentácii žalobcu, že nie je možné zamieňať pojmy nárok a právo. V zmysle odbornej právnickej literatúry (A. Gerloch - Teorie práva) subjektívni právo predstavuje mieru možného a dovoleného správania subjektu práva správať sa spôsobom, ktoré objektívne právo

nezakazuje, a je ponúknuté adresátovi a garantované nositeľom štátnej moci od prvopočiatku jeho poskytnutia. Naopak o právnom nároku je možné hovoriť až v štádiu aplikácie (uchopenia) konkrétneho subjektívneho práva, kedy sa oprávnený subjekt rozhodne nielen uplatniť ale aj trvať, t.j. vymáhať (možnosť požadovať zodpovedajúce správanie od iného) a poprípade vynútiť (možnosť požadovať mocenskú ochranu subjektívneho práva, resp. možnosť výnimočne využiť svojpomoc) plnenie, ktoré je dané obsahom zodpovedajúcej právnej povinnosti.

27. Je pravdou, že zákonodarca úmyselne v jednotlivých ustanoveniach § 9 zák. č. 599/2003 Z. z. nepoužil slovné spojenie „neuplatnia svoje zákonné práva“ ale v texte je zakomponované spojenie „neuplatnia svoje zákonné nároky“.

Ako už bolo vyššie (viď bod č. 26) zdôraznené, slovom nárok zákonodarca zdôrazňuje nárokovateľnosť požiadavky jeho adresáta, t.j. vymožitelnosť. Vymožitelnosť ako právny pojem nie je možné interpretovať bezbreho, ale je nutné pristupovať k nemu cez limity jeho splniteľnosti. Nie je úmyslom nútiť adresátov im priznaných nárokov bez ohľadu na reálne podmienky ich životnej situácie ich nútiť vždy tieto nároky uplatňovať. Ako nezvyčajnú by každý označil požiadavku štátneho orgánu na mladého človeka, resp. jednotlivca v strednom veku, ktorí evidentne nedosiahli vekovú hranicu na odchod do starobného dôchodku, aby preukázali, že im táto dávka neprislúcha.

28. Obdobne aj žalobca v prejednávanej veci argumentoval (str. 6 jeho odvolania na č.l. 99), že „nakoľko by bolo absurdné, aby som ja žiadal o všetky zákonné nároky uvedené v tomto zákonom ustanovení, hoci podľa príslušných zákonov nemám na ne nárok, a v našom prípade si možno uplatniť nárok na dávku v nezamestnanosti iba splnením podmienok uvedených v zákone č. 461/2003 Z.z. a v tomto kontexte sa opätovne odvolávam na Rozsudok Najvyššieho súdu SR č. 9Sžso/31/2011 zo dňa 29.3.2012“

29. Podľa citovaného rozsudku Najvyššieho súdu

„Nárok na dávku v nezamestnanosti (ďalej len „dávka“) vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, ak tento zákon neustanovuje inak. Nárok na dávku zamestnanca nezávisí od plnenia povinností zamestnávateľa platiť a odvádzať poistné na nemocenské poistenie“

a v súlade s cieľom zák. č. 461/2003 Z.z. si adresát sociálnych dávok svoje nároky uplatňuje na základe svojho presvedčenia o splnení hmotnoprávnych podmienok, napríklad na základe žiadosti (najmä § 184 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z.). Následne až potom koná správny orgán, ktorý preveruje splnenie konkrétnych zákonných podmienok pre uplatnenie nároku na dávku.

30. Obdobný záver vyplýva Najvyššiemu súdu zo slovného spojenia „zákonné nároky, ktorými si môžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi“ obsiahnutého v ustanovení § 9 ods. 1 zák. č. 599/2003 Z.z. Uvedený text zdôrazňuje iba také nároky, ktoré presvedčujú ich adresátov, že budú úspešní pri ich získaní ako príjmov či pôžitkov (benefitov), ktoré im súčasne pomôžu v ich ťaživej situácii (zabezpečenie základných životných podmienok pre existenciu a pomoci v hmotnej núdzi).

Je potom úlohou žalovaného, aby ako predbežnú otázku preveril možné nekonanie žalobcu s dôrazom na to, či v jeho konkrétnom prípade sú všetky podmienky na uplatnenie mu prislúchajúceho nároku nepochybne splnené s tým, že ide o zákonné nároky žalobcu umožňujúce mu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi. Iba takýto postup správneho orgánu by vyhovoval princípu právnej istoty (žalobcom spomenuté stanovisko Najvyššieho súdu R.č. 102/2011). Opačný prístup svedčí o nesprávnej aplikácii ustanovení § 9 zák. č. 599/2003 Z.z.

Podľa § 9 ods. 1 zák. č. 599/2003 Z.z. v tom čase platnom znení platí, že ak si občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, neuplatnia svoje zákonné nároky, ktorými si môžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi, nepovažujú sa za občanov v hmotnej núdzi.

Podľa § 9 ods. 2 zák. č. 599/2003 Z.z. v citovanom znení zákonnými nárokmi podľa odseku 1, ktorých uplatnením je možné zabezpečiť si základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi, sú výživné podľa osobitného predpisu, 15) náhradné výživné podľa osobitného predpisu, 15a) náhrada príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca podľa osobitného predpisu, 16) dávky nemocenského

poistenia, dôchodkového poistenia, úrazového poistenia, garančného poistenia a poistenia v nezamestnanosti podľa osobitného predpisu, 17) nároky z pracovnoprávných vzťahov, 18) dávky výsluhového zabezpečenia 19) a opakované štátne sociálne dávky podľa osobitných predpisov, 20) okrem prídavku na dieťa.

31. Najvyššiemu súdu z pripojeného administratívneho spisu ako aj z argumentácie krajského súdu vyplýva, že žalovaný tak nekonal a krajský súd sa uspokojil s konštatovaním, že žalobca si urobil sám právny záver o tom, či spĺňa podmienky na dávku v nezamestnanosti, čo krajský súd následne vyhodnotil ako nesprávny názor žalobcu.

Najvyšší súd však musí zdôrazniť, že ak žalobca predložil písomne sformulovaný a odôvodnený názor, prečo si neuplatnil zákonnú dávku (v tomto prípade ide o dávku v nezamestnanosti podľa § 104 a nasl. zák. č. 461/2003 Z.z.) napríklad vo forme „čestného prehlásenia“ (list č. 12), bolo úlohou správneho orgánu preveriť správnosť tohto tvrdenia a pripojených argumentov týkajúcich sa aplikácie postupne odsekov 1, 2, 3 v § 104 zák. č. 461/2003 Z.z.

32. Hore uvedené právne názory jednoznačne potvrdzujú právny názor Najvyššieho súdu o nesprávnom právnom posúdení veci správnym orgánom, čo vedie k porušeniu zásady dobrého výkonu verejnej správy.

Na záver Najvyšší súd uvádza, že nakoľko išlo o základnú argumentáciu žalobcu, ktorá sa týkala nesprávneho právneho výkladu zo strany žalovaného a ktorá vymedzovala rámec meritórneho súdneho prieskumu, ostatné jeho odvolacie námietky ako aj námietky iných osôb boli týmto skonsumované. Preto sa Najvyšší súd inými námietkami ďalej nezaoberal.

V.

33. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu a stanoviska žalovaného ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté v svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, najmä už v citovanom rozhodnutí sp.zn. 9 Sžo/31/2011, pri ktorom Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa pri rešpektovaní princípu právnej istoty od neho odchyľil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska), s oznámením termínu vyhlásenia rozsudku postupom podľa § 156 ods. 1 a 3 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

Bude preto úlohou žalovaného v ďalšom konaní v zmysle hore uvedených právnych názorov a s prihliadnutím na súčasné skutočnosti u žalobcu v novom konaní rozhodnúť o jeho žiadosti.

34. Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade so zásadou hospodárnosti súdneho konania ako aj so svojou dlhodobou ustálenou praxou neuviedol vo výroku zrušujúceho rozsudku zákonné ustanovenie, podľa ktorého bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené (§ 250j ods. 4 prvá veta O.s.p.), nakoľko dôvodom podania tejto informácie súdom je v zmysle § 250j ods. 4 veta druhá O.s.p. poskytnúť podklady pre posúdenie prípustnosti možného odvolania proti rozsudku súdu. Nakoľko proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu vydaným v správnom súdnictve sú generálne (§ 246c ods. 1 O.s.p.) ale aj špeciálne (§ 250ja ods. 6 O.s.p.) prípustné opravné prostriedky iba vo výnimočných prípadoch (§ 250ja ods. 5 O.s.p.), a tento prípad v prejednávanej veci nenastal, potom nie je možné ust. § 250j ods. 4 O.s.p. na výroky rozhodnutí Najvyššieho súdu aplikovať.

Podľa § 250ja ods. 5 O.s.p. Proti rozsudku súdu podľa § 250j ods. 5 je prípustný opravný prostriedok podľa štvrtej časti, ak nie je ustanovené inak.

35. O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 a § 246c ods. 1 O.s.p., podľa ktorého iba úspešný žalobca má právo na náhradu trov tohto konania, čo v tomto súdnom prieskume nastalo. Podmienkou pre priznanie náhrady trov právneho zastúpenia je ich doloženie do spisu počas konania alebo dovyčíslenie v 3 - dňovej lehote po vyhlásení rozsudku. V prípade iných trov konania úspešného žalobcu mu súd prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia.

Podľa § 151 ods. 1 O.s.p. o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v

rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia.

Podľa § 151 ods. 2 O.s.p. platí, že ak účastník v lehote podľa odseku 1 trovy nevyčísli, súd mu prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia; ak takému účastníkovi okrem trov právneho zastúpenia iné trovy zo spisu nevyplývajú, súd mu náhradu trov konania neprizná a v takom prípade súd nie je viazaný rozhodnutím o prisúdení náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

36. Nakoľko úspešný žalobca nebol zastúpený advokátom a zo spisu nevyplynuli pre konajúci súd žiadne vynaložené trovy konania, nemohla byť žalobcovi priznaná žiadna výška náhrady.

37. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava práv týkajúcich sa práv sociálnej ochrany je spojená s verejnoprávnymi vzťahmi), charakter konania si nepredurčoval požiadavku nutnosti v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Z uvedeného dôvodu nemohol ani vyhovieť návrhu (žiadosti) z 05.11.2013 - na nariadenie pojednania veci odvolacím súdom v prítomnosti účastníkov podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).